

Sam naslov zbornika »Mi Crkva i drugo« daje naslutiti da se radi o širokom spektru tema. Kratak pogled na sadržaj knjige doista to i potvrđuje. Moramo odmah primijetiti da nam se čini kao da se u naslovu potkrala izvjesna omaška. Ne toliko iz razloga finog ponašanja, koje zahtijeva da se u predstavljanju imenujemo na posljednjem mjestu, nego više zbog rasporeda samih predavanja, tematski složenih u zborniku, naslov bi imao glasiti »Drugo Crkva i mi«. Zbornik naime počinje, nakon vrijednog informativnog predgovora iz pera dr. I. Goluba, tematikom Ideologija i zbilja, nastavlja se nizom predavanja Crkva o sebi, a zatim slijede Ateizam i kršćanstvo, Biblija te Odgoj i službe. Uostalom i kod tako predloženog naslova podsvjesno se nameće novo pitanje: kamo su to zapravo izdavači zbornika smjestili sebe, a kamo ono »drugo«? Nalaze li oni sebe u prvom nizu predavanja koja nam govore prije svega o suvremenju problematici Crkve u kojoj su otvorene brane pluraliteta i tolerancije unijele niz različitih i suprotnih strujanja? Ili ne nalaze li oni sebe u posljednjoj grupi predavanja, Odgoj i službe, gdje se tretiraju specifično svećenička i bogoslovska pitanja? No odlučimo li se za jednu ili drugu mogućnost, ostaje otvoreno pitanje Crkve i problematike okupljene pod zajedničkim bliskim temama. Ako Crkva sa svojim teološkim previranjima i poniranjem u bogatstvo svog nutarnjeg života, s izazovima koji su joj upravljeni od strane religija i od strane ateizma, pred problemima današnjeg svijeta nije ono »drugo«, kako to da ona nije dio terena koji spada u područje »mi«?

U svakom slučaju čovjek je nedjeljiv. On nosi u sebi čitavu stvarnost. On je nedjeljiv od komadića zemlje i naslijeđene baštine, od sudbine naroda, od domovine, on nosi u sebi težnju i krik za spasom kao i intuitivnu sigurnost da ga u poštenom radu posjeduje, on se grči u naporu da vjeruje i onda kad je svaka nada uzaludna ili utopijska, on se boji svoje vlastite praznine u pokušaju da je ispuni ateizmom, on prima odgoj i nosi službe koje mu je život dodijelio. Uvijek je na djelu i u pi-

tanju čovjek. Taj isti čovjek stalna je preokupacija objavljenog kršćanskog Boga, pa prema tome i teologije. »Radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa« — uči nas nicejsko-carigradska ispovijest vjere. Zato nema kršćanstva bez čovjeka. Crkva je tu radi čovjeka, i avantura Božje ljubavi, izražena u kršćanstvu, ide za čovjekom.

Zato je ova tribina, koja slavi tek svoju petu obljetnicu i koja se još življe kani nastaviti, odraz preokupacije za sve probleme i aspekte ljudskog života. Vjesnici Božje ljubavi žele prići svojom porukom čitavom čovjeku i svim ljudima. Zato će u ovom zborniku svatko naći dio sebe i svoje problematike. Knjiga i jest upućena svima. Uvjereni smo da će takav odjek i naći.

Tomislav Ivančić

MARULIĆ, Hrvatska književna revija, časopis za književnost i kulturu. Izdaje Hrvatsko književno društvo sv. Cirila i Metoda, Zagreb, Trg kralja Tomislava 21.

Urednicima revije *Marulić* naše čestitke! Četiri godine mukotrpnog rada i nastojanja, bez financijske pomoći koju joj ovo društvo uporno i tvrdokorno uskraćuje, urodile su vidljivim plodovima. Revija *Marulić* je postala reprezentativna, bogata sadržajem, aktualna i vrlo raznolika.

MARULIĆ 1/1971.

Članak Benedikte Zelić-Bučan »Klerikalizam' Mihovila Pavlinovića i politički smisao njegove borbe protiv liberalizma i liberalaca u Dalmaciji« završuje posebnu pažnju jer nam pruža uvid u prilike u južnoj Hrvatskoj koje su dovele do napuštanja romantičarske ilirske vizije o zajedničkoj budućnosti i slijevanju svih južnih Slavena u jednu veliku slavensku naciju. Slovenci i Bugari, kao i Crnogorci, rade marljivo na afirmiranju svoje narodnosti, a i Hrvati u Banskoj Hrvatskoj napuštaju definitivno ilirsko ime. Jugoslavenstvo biskupa J. J. Strossmayera kulturna je kategorija. Ono je simbol duhovnog, a ne političkog zblizavanja i ukoliko se je na nj računalo, njegovo ostvarenje dolazilo je u obzir samo u okviru Habsburške monarhije. Srpska nacionalna propa-

ganda složila se je s pojmom slavljanstva, a posebno od vremene Ilije Garašanina, da bi među Hrvatima u Dalmaciji i Bosni spriječila afirmiranje hrvatstva, a utrla put srpstvu. Naravno, u toj se je borbi srpska nacionalna misao oslanjala na pravoslavlje kao na temelj srpske narodnosti. Pavlinović je u tim povijesnim prilikama odigrao upravo presudnu ulogu, jer je spriječio de-kroatizaciju Dalmacije. Našim ekumeničarima ovaj članak pruža dovoljno materijala kako bi na prošlosti mogli zrelije ocijeniti ekumenska pitanja sadašnjosti.

Pjesnik Joja Ricov uvodi nas svojim uspješnim recitalom, Sveta Marija — Monte Cassino Hrvata, u prošlost Hrvatske kroz obnovljeni samostan benediktinki iz Zadra, tih čuvarica kulturnog blaga hrvatskog naroda, kojima se ovaj naraštaj tek sada pokušava odužiti za njihova herojstva.

Susrećemo i radove Petra Selema, Radovana Grkca, B. Brusara, M. Glavurtića, V. Dorčića, V. Pandžića, M. Vogrinca i K. Cvriljka.

U rubrici *Nova imena* javljaju se Z. Stančić, M. Pedić, T. Perhat, V. Lukačević, A. Stephany, J. Čosić, J. Kesar, Vl. Pan i B. Bagola.

Sljede uobičajene rubrike *Knjige*, *Mišljenja*, *Vijesti*.

MARULIĆ 2/1971.

Ljiljana Matković u eseju »Izlazak iz geta« raspravlja o književnosti kršćanske inspiracije i o karakteru umjetničkog djela koje, jer je umjetničko, ne može istodobno biti i propagandno. Prema tome ne postoji određeni kršćanski roman, već postoje samo kršćani koji pišu. Ako je nekada samo promicanje kršćanskih vrednota i nazora u obliku stihova značilo da je netko pjesnik, danas promicanje kršćanskih vrednota predstavlja dovoljan razlog da se nekome ospori da je pjesnik ili književnik. Da li bi npr. za hrvatskog Claudela bilo mjesta po našim književnim časopisima? Ne bi! Kršćanski književnici žive zapravo u getu iz kojega je teško izići. Nisu li sadašnji hrvatski kršćanski pisci previše etiketirani, a da im se uopće ne pokušava nešto argumentirano do-

kazati! Nadodao bih: da, i to i s ove i s one strane barikada.

Vrlo zanimljivim prikazom o Albancima u Hrtkocima i Nikincima, njihovu doseljenju, dušobrižništvu, podmlatku i jeziku predstavio nam se Krunoslav Tkalec. Josip Weissgerber donosi studiju o poeziji Edgara Allana Poea i to u svjetlu genetičke psihologije, a Ferdo Bačić piše o srednjovjekovnim grobištima, o kamenoj poeziji stećaka. Svojim radovima javljaju se Gracijan Biršić i Tomislav Antunović, pjesnici Vesna Parun, Ante Šimunić, Nikola Kordić, August Đarmati, A. Marius, M. H. Grabčanović, A. Bačić-Fratrić.

U rubrici *Nova imena* javljaju se A. Stephany, V. Marin, P. M. Stojiljković, J. Barbir, M. M. Duvnjak, J. Batelja-Jelenić i J. Škarpa.

MARULIĆ 3/1971.

Esej Ante Šimunića »Izlazak iz svog obzidanog dvorišta« sadržajno nastavlja gotovo istu problematiku — o odbacivanju umjetničkog djela samo zato jer je možda ozvučeno ideološki suprotnim tonovima — koju je načela Ljiljana Matković u Maruliću 2/71.

R. Grgec se osvrće na katoličku književnost ili književnost kršćanske inspiracije iznoseći neke misli o suvremenoj kršćanskoj književnosti o kojoj se u posljednje vrijeme prilično mnogo govori i piše i u nas. Sigurno je da pripadnost kršćanstvu ne može biti kriterij vrijednosti umjetničkog djela, ali moramo priznati da ima i u našem vremenu kršćanskih i katoličkih književnika koji se razlikuju od drugih književnika, makar se služili istom tematikom, rječnikom i stilom. Ako i prikazuju grijeh i zlo, ne pokazuju prema njima simpatije. Bez obzira na naziv »katolička« ili »kršćanska« književnost, kršćanin književnik mora na neki način izraziti svoj životni nazor na svijet i svoja osobna uvjerenja.

Benedikta Zelić-Bočan ponovno nas upoznaje s prilikama i neprilikama burnog 19. stoljeća u Hrvatskoj na osnovi dopisivanja Eugena Kvaternika s Mihovilom Pavlinovićem. Veljko Vučetić piše o Kranjčeviću, a Mislav Ježić uz 300. obljetnicu Urote govori o književnom radu F. K. Frankopana. Pjesmama se javljaju K.

Šego i A. Vučemil, a N. Marčetić nam predstavlja rumunjskog pjesnika Adriana Nicolescu-Zogula i njegovu zbirku pjesama »Urbanike«. Josip Badalić donosi crtice iz života dr. Tome Matica, značajnog učenjaka za stariju hrvatsku književnost.

VI. A. Pandžić, Mile Stojić. VI. Zupanić, M. Kuzmanov, Darija Škunca-Klanac, N. Cvitan i Luka Janjić javljaju se u rubrici *Nova imena*. Slijede rubrike *Kazalište, Izložbe, Knjige i Vijesti* u kojima je donesen tekst kojim se HKD sv. Ćirila i Metoda, uz Maticu hrvatsku i Jugoslavensku akademiju znanosti i umjetnosti najstarija hrvatska kulturna i prosvjetna ustanova, pridružuje Matici hrvatskoj u njezinu odbacivanju Novosadskog dogovora.

Juraj Kolarić

DANICA 1972. Hrvatski katolički godišnjak. Izdavač: Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, Zagreb.

Imamo ponovno *Danicu!* Društvo katoličkih svećenika SR Hrvatske odreklo se u korist Hrvatskog književnog društva sv. Ćirila i Metoda autorskih prava na ime *Danica*; tako je ovom kalendaru vraćeno ime koje je imao od početka svog izlaženja g. 1869.

Prve stranice Danice posvećene su najpoznatijim i najznačajnijim prvacima hrvatskog katoličkog pokreta, laicima koji su se početkom ovog stoljeća, a napose u razdoblju između dva svjetska rata, riječju i perom borili za pravedniji politički i socijalni poredak u našem društvu, utemeljenom na prirodnim i Božjim pravima i na etičkim i moralnim vrednotama. Pod vodstvom krčkog biskupa A. Mahnića hrvatski katolički pokret okupio je najveći dio hrvatske katoličke srednjoškolske i sveučilišne omladine. Ljudima koji su na svojim leđima ponijeli glavni teret tih burnih godina u životu hrvatskog naroda odužuje se *Danica* kratkim bio-bibliografijama.

Urednik *Danice*, Radovan Grgec, izražava u uvodnoj riječi želju da se održi kontinuitet tradicionalnog djelovanja naših istaknutih katolič-

kih kulturnih i javnih radnika — naravno, mutatis mutandis — koji su kroz tolike godine na našem tlu izvršavali svoju zadaću kao inicijatori hrv. kat. pokreta. Mnoga su imena morala biti izostavljena zbog ograničenog prostora, ali na rezultatima rada svih tih poznatih i manje poznatih katoličkih hrvatskih laika nastavljaaju danas svoje djelovanje nove generacije. U današnjoj dezorijentaciji misaonosti i krizi vjere ne možemo ne naglasiti da su spomenuti i toliki drugi laici značili za biskupe i svećenike možda i više nego današnji laici, ali što nas ipak ne sprečava da im spočitnemo i neke pogreške i nerazumijevanja za potrebe čovjeka. Međutim, ne upadaju li oni koji danas te negativne strane visoka osuđuju u iste ako ne i u gore pogreške? Ovogodišnja *Danica* odaje priznanje tim katoličkim laicima čiji rad naši suvremenici, na žalost, često potcjenjuju i prebrzo zaboravljaju.

U odnosu »novog« i »starog« u Crkvi i o uvjerenju da i jedno i drugo nalazi i mora naći svoje mjesto u Crkvi govori sažet, ali vrijedan članak R. Grkca. Oni koji se podsmjehuju starom morali bi najprije priznati koliko zapravo tom starom i sami duguju.

U povodu 10. obljetnice smrti poznatog hrvatskog katoličkog radnika i publiciste Petra Grcka donose R. Grgec i seljak iz Rokovaca Marijan Božić svoja sjećanja na tog plemenitog čovjeka.

Povijesni put hrvatske države i njene državnosti opisao je Stjepan Krčmar, a o Hrvatskoj kao kuli kršćanstva piše Nikola Bičanić. Neko-liko stranica posvećeno je i djeci naših »gastarbajtera«, koja se nalaze u njemačkim školama.

Tri velika imena hrvatskog kulturnog i političkog života prošlog stoljeća, Ljudevit Gaj, Dimitrije Demetar i Petar Preradović, u povodu njihove 100. obljetnice smrti, prikazao nam je Stanko Tenšek.

Na slijedećim stranicama *Danice* susrećemo imena velikih Hrvata, kao npr. nobelovca Lavoslava Ružičke, Stjepana Radića, Ivana Gundulića i dr. Josipa Andrića. Nije mimo-idean ni glavni grad Hrvatske Zagreb i njegova slavna prošlost.